

Громадянська оборона:

дослідження впливу громадських організацій та аналітичних центрів у сфері безпеки та оборони України

Автори:

Катерина Баришева,
Юрій Бугай,
Поліна Істоміна

Редактор контенту:

Леся Огрязко

Січень, 2026

Дослідження створено Sahaidachnyi Security Center за підтримки Фонду «Аскольд і Дір», що адмініструється ІСАР Єднання в межах проєкту «Сильне громадянське суспільство України – рушій реформ і демократії» за фінансування Норвегії та Швеції. Зміст публікації є відповідальністю Sahaidachnyi Security Center та не є відображенням поглядів урядів Норвегії, Швеції або ІСАР Єднання.

Зміст

Вступ	5
1. Громадянське суспільство — стратегічний партнер у секторі безпеки та оборони	9
2. Етапи становлення громадянського суспільства як оборонного ресурсу	11
3. Організації, що досліджуються, як дієві актори оборонного сектору	15
Мапування організацій сектору безпеки та оборони	15
Інститут фронтиру	16
НАКО	18
ПРИНЦИП	21
ЦДАКР	24
ЦОС	26
BRDO	28
FRONTLINE REFORMS	30
New Geopolitics Research Network	32
PRICE OF FREEDOM	34
SAHAIDACHNYI SECURITY CENTER	36
Snake Island Institute	39
StateWatch	42

Вступ

Це дослідження присвячене унікальному явищу — українському громадянському суспільству, яке відіграє критичну роль у секторі безпеки та оборони під час найбільшої війни в Європі з часів Другої світової.

Феномен громадянського суспільства — це не про волонтерство як реакцію на кризу, а про нову модель державотворення, де суспільство є активним архітектором безпеки. Від революцій всередині країни до повномасштабної війни, від процедур до інституцій — кожен етап з 1991 до 2026 року посилював здатність України вистояти, модернізувати оборону й будувати демократичну державу попри параліч інституцій, завдяки своїм громадянам.

Повномасштабна війна оголила структурну особливість України: високу спроможність до виконання рішень за слабо розвиненого циклу формування політики. У цій прогалині громадянське суспільство діє не лише як наглядний механізм, а як виробник рішень, аналітики та інновацій, безпосередньо впливаючи на оборонну політику.

Український досвід демонструє нову логіку змін: безпека формується знизу вгору, через експертизу, тестування рішень і горизонтальну взаємодію. У результаті в Україні утворився окремий громадський оборонний сектор — адаптивний, швидкий і орієнтований на результат, який взяв на себе функції, що в інших країнах залишаються виключно в межах держави або оборонної промисловості. Для міжнародних партнерів цей досвід є прикладом нової моделі оборони демократичних держав XXI століття — як спільної відповідальності держави й суспільства.

Метою цього аналітико-адвокаційного дослідження є показати, як ідеї, дії та рішення громадського сектору, зокрема неурядових акторів, впливають на ухвалення рішень інституціями у сфері оборони. Дослідження зосереджується на організаціях, що просувають реформи, продукують прикладну аналітику та здійснюють міжнародну адвокацію в умовах війни (далі — неурядові організації, організації, НУО).

З понад 40 організацій, що працюють у сфері безпеки та оборони, для поглибленого аналізу було відібрано 12. Вони доповнюють ширшу картину сектору поруч з іншими організаціями, проаналізованими в попередньому дослідженні, зокрема: Благодійним фондом «Повернись живим», Благодійним фондом Сергія Притули, ГО «Dignitas», ГО «Аеророзвідка» та ГО «Боривітер». Тому це дослідження є логічним продовженням раніше опублікованої першої серії **«Роль громадянського суспільства в обороні України»** (Civil Society Role in Ukrainian Defence), у якій на прикладі обраних громадських організацій було продемонстровано роль неурядових ініціатив у підтримці Сил оборони України, безпосередній допомозі фронту, зміцненні обороноздатності держави, а також обґрунтовано необхідність суттєвого збільшення міжнародної фінансової

підтримки для масштабування та інституціоналізації цих зусиль.

Ключовими критеріями відбору організацій до цього дослідження стали експертність, практичні результати, системність взаємодії з військовими, державними інституціями та міжнародними партнерами. Вибірка поєднує інституційно зрілі організації та нові ініціативи, створені після 2022 року, що дозволяє простежити еволюцію сектору, спадковість підходів і появу нових моделей участі. До аналізу включено як структури, що працюють понад десять років (ЦДАКР, BRDO, НАКО), так і створені за час повномасштабного вторгнення 2022-2025 рр. (ГО Sahaidachnyi Security Center, ГО «Інститут Острова Зміїний», ГО «Ціна свободи»).

Обрані організації репрезентують різні формати залучення — від аналітики й адвокації до технологічних рішень, реформування оборонного менеджменту, підготовки кадрів і ветеранської політики. Разом вони формують взаємодоповнювальну екосистему, орієнтовану на посилення обороноздатності держави.

З огляду на безпекові та етичні обмеження дослідження ґрунтується виключно на публічно доступних матеріалах, визнаючи, що вони відображають лише частину реального внеску цих організацій.

Таким чином, 12 проаналізованих організацій не розглядаються як вичерпний перелік акторів сектору. Вони функціонують як репрезентативна початкова вибірка, що дозволяє зафіксувати ключові типи експертизи, інституційні траєкторії та моделі впливу громадянського суспільства в оборонній сфері.

Цей документ є запрошенням до стратегічного партнерства та спільного зміцнення європейської безпеки через підтримку й кооперацію з українськими громадськими організаціями, які вже продемонстрували високу ефективність у сфері безпеки й оборони. Дослідження також показує: громадський оборонний сектор України перебуває на етапі переходу від волонтерської мобілізації до стійкої інституціоналізації, що відкриває можливості для його системного розвитку та довгострокового впливу.

Методологічною основою дослідження є комбінований підхід (mixed methods), що поєднує якісні інтерв'ю (структуровані та напівструктуровані) з експертами громадських організацій і аналітичних центрів, аналіз публічних політик та стратегічних документів, огляд аналітичних і програмних матеріалів, кейс-стаді, а також системний пошук і верифікацію даних з відкритих джерел (OSINT).

Резюме

Українське громадянське суспільство стало невід'ємною частиною оборонної системи, виступаючи незалежним, гнучким та інституційно спроможним партнером, здатним генерувати рішення в умовах, коли державні механізми не встигають або зазнають перевантаження.

Дослідження показує, що підтримка оборонного сектору через неурядові організації є стратегічно необхідною в умовах тотальної війни та сформувала унікальну модель участі громадянського суспільства у сфері безпеки й оборони, визнану міжнародними партнерами.

Український досвід засвідчує появу нового соціального інституту — громадського оборонного сектору, функції якого значно виходять за межі класичного волонтерства й охоплюють логістику, інновації, аналітику, формування політик, адвокацію, взаємодію з державою та підготовку військових кадрів.

1. НУО — ефективний та унікальний інструмент розвитку сектору безпеки та оборони

З 2014 року, а особливо після 2022-го, українські НУО стали драйверами змін у сферах, які традиційно вважалися закритими для громадянського сектору, зокрема в оборонних закупівлях, підвищенні прозорості та підзвітності, підготовці військових, розвитку технологічних інновацій і цифрових рішень, забезпеченні кіберзахисту, впровадженні антикорупційних механізмів.

У періоди криз вони забезпечували швидкість і якість реагування, недосяжні для держави, водночас вибудовуючи стійкі довгострокові моделі.

2. Українські НУО володіють розвиненими спроможностями у критичних напрямках

Аналіз показує професійність та інституційну зрілість організацій, які працюють у таких сферах:

- ◆ управління програмами та логістика: масштабні постачання, ефективне ресурсне управління;
- ◆ аналітика та політики: оцінка ризиків, аудит ефективності, рекомендації для уряду та партнерів;
- ◆ адвокація та діалог: участь у реформуванні оборонного сектору, співпраця з НАТО та ЄС;
- ◆ військова підготовка та освіта: інструкторські школи, тренінги, підготовка фахівців;
- ◆ інновації та технології: дрони, системи управління, дослідження та розробки (R&D), IT-рішення;
- ◆ стратегічні комунікації: протидія дезінформації, когнітивна війна, робота з громадською думкою;
- ◆ гуманітарна та психологічна підтримка: допомога військовим та сім'ям, відновлення й реінтеграція.

Це не ситуативне «закриття прогалін», а повноцінний системний ресурс, здатний працювати на національному рівні.

3. Потенціал високий, але стійкість під загрозою: фінансування критично недостатнє

Попри доведену ефективність, громадський оборонний сектор залишається фінансово вразливим. Скорочення внутрішніх пожертв і нестабільність грантового фінансування створюють ризики втрати спроможностей, що формувалися протягом 2014–2026 років.

Ключовим є не лише фінансовий, а інституційний ризик: втрата компетенцій призводить до руйнування інституційної пам'яті, гальмування реформ, зростання трансакційних витрат для держави та підвищення загальної вартості оборони. У затяжній війні це може означати зниження якості рішень і втрату переваг, здобутих у 2022–2026 роках.

Найуразливішими залишаються напрями, які водночас є пріоритетними для міжнародних партнерів: оборонні реформи, прозорість закупівель, інновації та R&D, людський капітал, ветеранська політика, стратегічні комунікації та документування війни.

Приклад можливих напрямів роботи для міжнародних донорів:

Інституційний розвиток — підтримка нових або таких, що зростають, інституцій для заповнення прогалін, виявлених у процесі мапування сектору.

Розвиток спроможностей (capacity building) — інвестиції у підготовку лідерства, аналітичні спроможності та галузеву експертизу в межах визначених організацій.

Коаліційність — підтримка платформ, які поєднують ці інституції в єдину функціональну екосистему (зокрема коаліції, координаційні хаби, спільні програми).

Моніторинг, оцінка та обмін знаннями (M&E) — фінансування спільних процесів моніторингу, оцінки та міжінституційного навчання для підвищення зрілості системи загалом.

Початкове фінансування недостатньо покритих напрямів — виявлення тематичних прогалів (наприклад, логістика, розробка доктрин, військова освіта) та фінансування пілотних проєктів або створення нових інституцій у цих сферах.

Україна формує нову, перевірену війною, модель взаємодії держави, суспільства та оборонних інституцій, яка може бути орієнтиром для демократичних систем у світі. НУО стали ключовим елементом цієї моделі, але для переходу від волонтерської мобілізації до стійкої інституційної екосистеми потрібні значні міжнародні інвестиції.

4. Є запит на масштабування — і міжнародні партнери можуть безпечно довіряти НУО

Українські НУО мають унікальну легітимність і доступ: вони одночасно працюють із військовими, державою та суспільством. Їхні рішення базуються на польових даних, вони дотримуються стандартів прозорості та відповідають найкращим практикам управління проєктами.

Дослідження підтверджує:

- ◆ сектор готовий до інституціоналізації та зростання;
- ◆ моделі НУО інтегруються у державні реформи й підсилюють їх;
- ◆ інвестиції в НУО дорівнюють інвестиціям в європейську та трансатлантичну безпеку;
- ◆ реальний потенціал значно перевищує доступні ресурси;
- ◆ НУО є додатковою точкою входу для наших партнерів у сфері обміну знаннями та взаємного посилення обороноздатності. Поряд із форматом G2G (міжурядова співпраця) є взаємодія у форматі «уряд–громадські організації», а також співпраця між самими громадськими організаціями.

Саме тому в документі обґрунтовується необхідність суттєвого посилення міжнародної фінансової підтримки та обміну знаннями, що дозволить використати набутий досвід і сприятиме стійкості, професіоналізації та масштабуванню сектору.

Динаміка розвитку українського громадянського суспільства демонструє: у критичні моменти саме воно компенсувало слабкі або неадаптивні державні механізми, беручи на себе функції швидкого реагування, ресурсної мобілізації та навіть вироблення політики. В умовах війни це стало структурним чинником національної стійкості.

Дослідження ролі громадських організацій у сфері безпеки й оборони дає змогу зрозуміти, як внутрішні спроможності суспільства стали джерелом здатності України протистояти зовнішній агресії та водночас проходити інституційне оновлення.

1. Громадянське суспільство — стратегічний партнер у секторі безпеки та оборони

З 2014 року, а особливо після 2022-го, Україна змушена була переосмислити кожен елемент своєї безпеки. Загроза змінюється швидше за регламенти; технології — швидше за структури; війна — швидше за управлінські цикли.

Проте глибинна трансформація дається вкрай важко навіть за наявності політичної волі та екзистенційного тиску війни.

Корінь проблеми — інституційний. Україна як постколоніальна і пострадянська держава успадкувала систему, в якій формування політики відбувалося в центрі імперії, а на місцях залишалося лише виконання, зокрема нормотворення. Повний політичний цикл — ідентифікація проблеми, дослідження варіантів, консультації, формування рішень, реалізація та оцінка — історично не був функцією державних інституцій.

У мирний час це означає повільні реформи. У воєнний — стратегічну вразливість.

Цивільне і військове керівництво об'єктивно поглинуте операційними завданнями: веденням війни, координацією допомоги, реагуванням на щоденні загрози. Простору для довгострокового планування, розвитку спроможностей і системних реформ майже не залишається. Навіть реформаторські команди, що заходять у Міністерство оборони чи Збройні Сили України, діють у дуже коротких «вікнах можливостей», перш ніж спрацьовує інституційний опір.

Виклики оборонного сектору: як перейти від «статус-кво» до «трансформації»

Міністерство оборони України

У такому середовищі зміни часто зводяться до юридичного формалізму — ухвалення законів або підзаконних актів — замість цілісного перепроєктування управління, культури й спроможностей. Саме тому ситуація України принципово відрізняється від більшості країн НАТО. І саме тому вона вимагає іншої теорії змін як для внутрішніх реформаторів, так і для міжнародних партнерів.

Громадянське суспільство як стратегічна перевага України. Оскільки традиційно упродовж періоду 1991-2026 рр. довіра до державних інституцій залишалася стабільно низькою, механізми горизонтальної мобілізації — локальні ініціативи, волонтерські мережі, громадські об'єднання — ставали ключовими інструментами реагування на загрози.

Рівень довіри до Збройних Сил України становить 93,5%, до Державної служби з надзвичайних ситуацій — 85,5 %, до добровольчих формувань — 85,5%, згідно з опитуванням Центру Разумкова (лютий–березень 2025 року). Рівень довіри до Президента України сягав близько 58%, за даними Київського міжнародного інституту соціології на серпень 2025 року). Натомість рівень довіри до судової системи та прокуратури стабільно низький — близько 20% або менше, до Верховної Ради (Парламенту України) — в межах 11–18%.

Історичний досвід свідчить, що в умовах низької або фрагментованої довіри до формальних державних структур громадяни поклалися на власні соціальні зв'язки та мережування, неформальні об'єднання та горизонтальні форми взаємодії. У періоди революцій, суспільних криз і воєнних дій ці зв'язки забезпечували стійкість та оперативну підтримку критичних секторів.

Саме тому Україні системні зміни майже ніколи не починалися всередині державного апарату. Децентралізація, реформа публічних фінансів, охорона здоров'я, антикорупційна політика, публічні закупівлі, освіта, цифрове врядування — у всіх цих сферах рушієм змін були коаліції громадських активістів, аналітиків, реформаторів і міжнародних партнерів. Держава наздоганяла.

Сектор безпеки та оборони довго залишався останнім bastionом старої логіки — закритим, непрозорим і майже недоторканим для цивільного впливу. Російська агресія зробила ці зміни неминучими.

Починаючи з 2014 року, а особливо після 2022-го, ветерани, волонтери, незалежні експерти та низові лідери дедалі частіше заповнюють вакуум політики (policy making) у сфері безпеки. Вони не просто критикують, а проєктують рішення, працюють у робочих групах, спільних ініціативах із державою та партнерами. Саме на цьому періоді доцільно зупинитися детальніше та поділити його на умовні етапи взаємодії українського громадянського суспільства з сектором безпеки та оборони.

2. Етапи становлення громадянського суспільства як оборонного ресурсу

1. Революція Гідності (2013–2014): народження зрілого громадянського сектору

Майдан породжує нову політичну культуру: самоорганізацію, горизонтальне управління, волонтерську логістику, безпекові функції. Громадянське суспільство стає автономним політичним актором із власними принципами та інфраструктурою.

2. Початок війни з російською федерацією (2014): поява оборонних громадських організацій — мобілізаційна фаза

Захоплення Криму та бойові дії на Донбасі стали моментом мобілізації суспільства. Цей період характеризувався екстремним реагуванням на інституційні прогалини держави у забезпеченні війська. Виникли перші структури, які виконували оборонні функції: Аеророзвідка, Army SOS, добровольчі батальйони, волонтерські логістичні мережі.

Цей етап дав два фундаментальні наслідки:

- ◆ сформував ядро експертизи, яке у 2022–2026 роках стало носієм оборонних інновацій;
- ◆ створив довіру до громадського сектору як до джерела рішень.

Виникає волонтерський феномен: тисячі людей беруть на себе забезпечення армії, яке держава не спромоглася швидко організувати.

З'являються перші спеціалізовані оборонні громадські структури: ГО «Аеророзвідка» (2014 діє як ініціатива; 2020 — як ГО), «Армія SOS» (2014), «Госпітальєри» — медична волонтерська служба (2014), перші тактичні навчальні центри ГО Військова школа «Борівітер» (2014–2015 — як інструкторські групи; реєстрація ГО — 2022), Українська добровольча армія — інструкторські табори (2015–2016), фонди для забезпечення військових підрозділів: БФ «Повернись живим» (2014 — ініціатива, 2015 — реєстрація), БО «Фонд Сергія Притули» (2020) та ін, адвокаційні організації, як Razom for Ukraine (2014), а також аналітичні центри, що працюють у сфері оборони й безпеки, зокрема, StateWatch (2015; оборонний фокус — з 2018), Центр оборонних стратегій (ЦОС) (2020), Центр «Нова Європа» (New Europe Center, заснований 2017, з 2018–2021 — активна робота з темами НАТО/безпеки), антикорупційні організації, як Незалежний антикорупційний комітет з питань оборони (НАКО) (2016).

Громадянське суспільство починає впливати на реформи оборонних закупівель і логістики. Воно також забезпечує незалежний моніторинг, експертну підтримку та публічний контроль за процесами всередині системи. Залучення громадських організацій сприяє розмежуванню летальних і нелетальних категорій закупівель, підвищенню прозорості, очищенню процедур та формуванню довіри з боку міжнародних партнерів.

Волонтерство набуває форм організацій з аналітичними, управлінськими й адвокаційними спроможностями. З'являються аналітичні центри, що працюють у сфері оборони й безпеки. Громадські організації входять у політичний цикл: від виявлення проблем до розробки рішень і адвокації.

3. Повномасштабне вторгнення (2022): бурхливе масштабування громадянського сектору

Суспільство швидко розширює свою участь:

- ◆ з'являються нові гравці у всіх напрямках оборонної сфери, а також відбувається формалізація вже існуючих ініціатив. Так, ГО Snake Island Institute (2025) спеціалізується на оборонних дослідженнях, міжнародній адвокації та аналітичній підтримці Україна-США. Показовим є і приклад БФ «Спільнота Стерненка», який еволюціонував від індивідуальної волонтерської діяльності до одного з впливових акторів у сфері оборонної підтримки, а сам Сергій Стерненко

у 2026 році став радником нового Міністра оборони України;

- ◆ паралельно спостерігається стрімке зростання та інституціоналізація існуючих благодійних фондів і громадських організацій, зокрема БФ «Повернись живим» та БО «Фонд Сергія Притули», ГО «Військова школа “Боривітер”». З’являються нові потужні організації та ініціативи, такі як проєкт технологічного посилення Сил безпеки та оборони України Victory Drones/ Вікторі Дронс (2022), Dignitas Fund/ БО «БФ „ДІГНІТАС“» (2023), сотні середніх і тисяч малих благодійних організацій;
- ◆ ГО стають не лише постачальниками, а й суб’єктами формування оборонної політики;
- ◆ Україна створює модель, яка не має аналогів у Європі: оборона як спільна функція держави та суспільства.

4. Формування нової оборонної екосистеми (2022–2026)

Синергія держави, бізнесу, волонтерів і громадських організацій створює систему «суспільство як оборонна база». ГО впливають на стандарти НАТО, технологічні рішення, тренування підрозділів, фортифікації та міжнародну адвокацію.

За три десятиліття незалежності українське громадянське суспільство пройшло шлях від переважно протестних рухів до інституційної зрілості, а в умовах повномасштабної війни стало повноцінним стовпом оборонної екосистеми держави. Війна не послабила суспільство — навпаки, вона прискорила його інституціоналізацію. Найважливішим результатом цього процесу стало те, що держава та громадянський сектор навчилися діяти синхронно, взаємно доповнюючи один одного та спільно модернізуючи систему безпеки й оборони.

Цей досвід є унікальним у світовій практиці та демонструє, що ефективна взаємодія між державою й громадянським суспільством стала критичним чинником виживання України і водночас заклала підґрунтя для формування нової моделі безпеки для Європи, заснованої на партнерстві, відкритості та спільній відповідальності.

Важливим елементом цієї трансформації є інституціоналізована взаємодія між громадянським суспільством і державними структурами

Показовим прикладом такої співпраці є Громадська антикорупційна рада при Міністерстві оборони України — незалежний дорадчий орган, склад якого сформовано шляхом відкритого загальнонаціонального голосування громадян у застосунку «Дія» (понад 30 тисяч учасників) за участі представників громадських організацій, що працюють у сфері оборони.

Суспільний тиск та запит на зміни породжують передумови для створення Офісу реформ Міністерства оборони України — важливого гравця екосистеми, що часто виступає у ролі місточка між державою та громадянським сектором й оборонним експертним середовищем. Окрім цього, незалежні експерти та громадські організації залучають до роботи дорадчих, наглядових та експертних органів, створених при ключових інституціях сектору безпеки й оборони. Такі формати забезпечують постійний канал взаємодії між державою та громадянським сектором і дозволяють інтегрувати зовнішню експертизу в процеси стратегічного планування, оборонних закупівель, антикорупційного контролю та інституційного розвитку.

Попри масштабний та системний вплив ГО та аналітичних центрів на сектор безпеки та оборони, міжнародна підтримка цих акторів залишається вкрай обмеженою. За поодинокими винятками, допомога Заходу майже повністю спрямовується через державні інституції, ігноруючи неурядову інфраструктуру, без якої сталі реформи неможливі. Це стратегічна помилка.

Саме ці актори вже довели здатність:

- ◆ розробляти політики на основі доказів і даних;
- ◆ проводити аналіз світового рівня щодо сценаріїв війни, стійкості та майбутнього поля бою;
- ◆ створювати платформи горизонтальної взаємодії між державою, військовими, ветеранами, експертами та партнерами;
- ◆ проектувати та пілотувати нові освітні й лідерські програми у сфері безпеки.

Золотий трикутник партнерства: рушій успішних трансформацій в Україні

Офіс реформ / Міністерство оборони України)

В українському контексті вони не є «watchdogs». Вони — вбудовані реформатори. І саме вони становлять найбільш гнучку, інноваційну та ціннісно вмотивовану частину інституцій безпеки.

Теорія змін: безпека знизу вгору

Традиційна західна модель реформ, де держава є єдиним центром змін, у коротко- та середньостроковій перспективі в Україні не працює. Потрібна інша логіка, яка визнає реальну роль громадянського суспільства та будує політичну спроможність знизу вгору.

Базова теорія змін виглядає так:

Люди → Політика → Адвокація → Політики → Провайдери безпеки → Безпекові результати.

Спочатку — інвестиція в людей: ветеранів, аналітиків, експертів, лідерів громадянського суспільства.

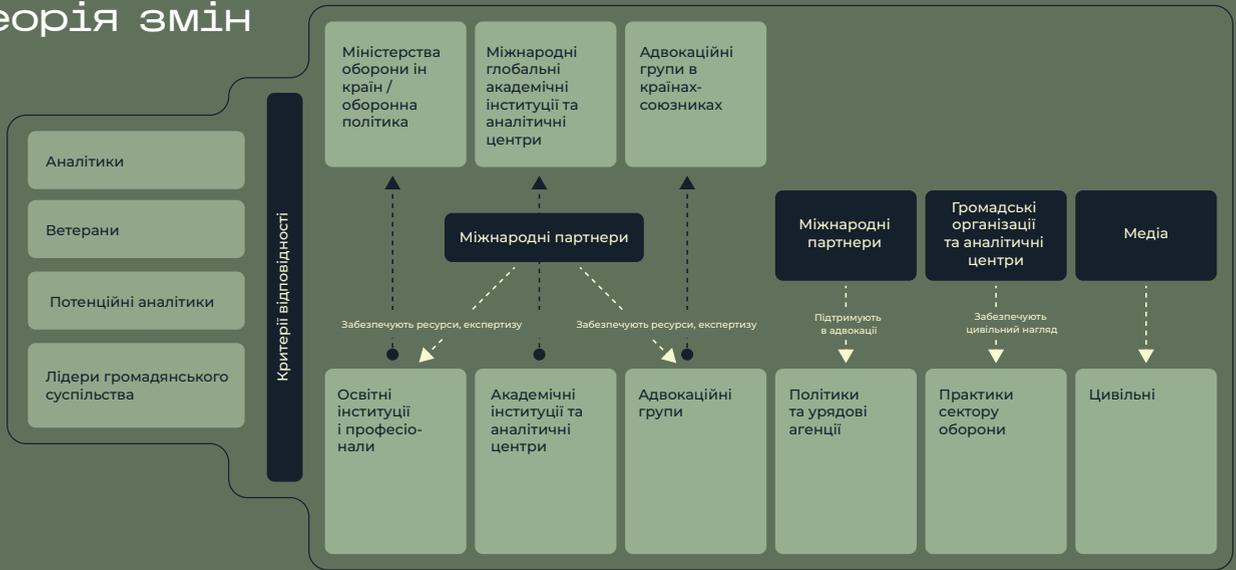
Потім — створення доказових, контекстних політичних рішень.

Далі — адвокація, що спирається не на гасла, а на аналіз.

Після цього — вплив на ухвалення рішень.

І лише тоді — підвищення ефективності Збройних Сил, оборонної промисловості та всієї системи безпеки.

Теорія змін

Офіс реформ / Міністерство оборони України

Ця модель кидає виклик державоцентричному підходу. В Україні реформи рухаються горизонтально, а не вертикально. Посилення неурядових акторів — це не допоміжний елемент реформ. Це і є реформа.

Ключовим елементом цієї теорії змін є також розвиток освітніх інституцій і аналітичних центрів. Без сильної інтелектуальної інфраструктури політика залишається реактивною, імпровізованою і вразливою до популізму.

3. Організації, що досліджуються, як дієві актори оборонного сектору

Мапування організацій сектору безпеки та оборони*

Навігатор складено в алфавітному порядку

Інститут фронтиру	НАКО	ПРИНЦИП	ЦДАКР
мобілізація, демографія	антикорупція, санкції, адвокація	ветеранська політика, реінтеграція	оборонна аналітика, ОПК, експорт озброєнь
ЦОС	BRDO	FRONTLINE REFORMS	New Geopolitics Research Network
стратегічні дослідження, безпекова аналітика, безпека в Чорноморському регіоні	реформа МОУ, регуляторна політика	військові реформи, належне врядування	геополітика, міжнародна аналітика
PRICE OF FREEDOM	Sahaidachnyi Security Center	Snake Island Institute	StateWatch
ППО, адвокація	оборонна аналітика, адвокація, розбудова екосистеми сектору	оборонні дослідження, міжнародна адвокація (США)	моніторинг держави, оборонні витрати

Про організацію

ГО «ПРО. МОВА ФРОНТИР» (Інститут фронтиру, ІФ) є громадською організацією, що зосереджує свою діяльність на трансформації України для її доєднання до вільного світу і функціонує на перетині стратегічних викликів в умовах, пов'язаних з життям на межі невизначеності та небезпеки. Організація зареєстрована як юридична особа 7 листопада 2019 року.

У публічній площині Інститут фронтиру представляє себе як незалежний міжсекторальний та міждисциплінарний центр, що об'єднує аналітиків, громадські організації, бізнес, релігійні спільноти, владу, громадянське суспільство задля спільного осмислення стратегічних викликів та реагування на них, формування рішень для посилення демократії, безпеки й соціальної згуртованості України в умовах високої невизначеності та ризиків.

Ключовими цілями для Інституту є підтримка демократії, соціальної згуртованості та перетворень, підвищення рівня безпеки та підзвітності державного сектору.

Публічний оборонний напрям в ІФ був сформований у 2024 році як відповідь на потребу стратегічного осмислення війни та її впливу на суспільні інститути. Організація працює над аналізом взаємодії цивільного та військового секторів, досліджує мобілізаційні процеси, стійкість населення та людський капітал як чинники оборони й розвитку.

Про фокус

Безпека та національна стійкість	Демографія та міграція
Трансформація публічної служби	

Про поточні напрями діяльності

У 2025 році Інститут фронтиру працював над:

- ◆ другим етапом дослідження мобілізації через призму вивчення персональних
- ◆ досвідів за підтримки The EDGE Foundation у рамках проєкту Supporting Adaptive Defence Reforms in Ukraine (SADR);
- ◆ розвивав кроссекторальну платформу за напрямом «Безпека та стійкість»: формував умови для генерації рішень, що впливають на посилення обороноздатності і витривалості країни у контексті загроз.

ІФ допомагає гравцям у сфері безпеки та оборони розширювати бачення через зовнішні контексти та цивільну оптику.

Успішні кейси

1. Комплексне дослідження мобілізації в Україні

Дослідження Інституту фронтиру глибинно розкриває мотивацію людей у їхньому рішенні долучитися до війська, описує ключові страхи та перешкоди, пояснює концепцію людиноорієнтованості і те, як наповнення армії цивільними досвідами змінює її.

На глибшому рівні ця розвідка сягає взаємин громадянина і держави через призму персонального та історичного досвідів, формуючи гіпотези про те, як оборонна система може будувати ефективну взаємодію на основі знань про суспільство.

Це дозволяє краще зрозуміти суспільну тканину і дати інструменти для розвитку адаптивної та людиноорієнтованої моделі взаємодії між армією і суспільством, що зрештою формуватиме стратегічну перевагу на полі бою.

2. Серія стратегічних зустрічей із

демографії та міграції

Платформа кроссекторальної взаємодії об'єднала сотні учасників із державного, громадського, бізнесового, академічного та культурного секторів для обговорення демографічних викликів, що постають перед Україною, варіантів їх подолання та потенційних наслідків реалізації цих сценаріїв.

Напрями співпраці та підтримки

Дослідницька робота у темах національної стійкості, мобілізації, роботи з людським капіталом, взаємин громадянина з державою.

Міжсекторальна взаємодія та формування експертних спільнот для осмислення викликів і пошуку рішень.

Адвокація реформ у безпеці та оборонній сфері.

«Будь-які рішення в сфері безпеки мусять бути добре контекстуалізовані, інакше транзакційна вартість їхнього застосування може стати невиплатною. Завдання Інституту фронтиру – зрозуміти, як гармонійно поєднати всю складність ландшафтів у різних площинах із зусиллями для досягнення цілей»

Євген Глібовицький,
генеральний директор
Інституту фронтиру

Про організацію

ГО «Незалежна антикорупційна комісія» (НАКО) — це українська громадська організація, яка спеціалізується на аналізі, виявленні та мінімізації ризиків корупції, зокрема у сфері національної безпеки та оборони. Зареєстрована як юридична особа 3 січня 2019 року. Водночас її діяльність фактично розпочалася у 2016 році — НАКО функціонувала як частина Програми протидії корупції у сфері безпеки та оборони Transparency International, здійснюючи аналітичну та експертну роботу у напрямі підвищення прозорості оборонного сектору.

Головна мета НАКО — зменшення корупційних ризиків у сферах, що критично важливі для національної безпеки України: оборона, закупівлі в секторі безпеки, забезпечення прозорого функціонування оборонної екосистеми. Організація не є правоохоронним органом чи державною агенцією, а функціонує як незалежна громадська інституція, яка працює через дослідження, рейтингування, аналітику та адвокацію.

У 2016 році за підтримки міжнародних партнерів і Transparency International НАКО стала першою ГО, яка системно зайшла в оборонний сектор та довела, що він може бути відкритим для реформ і антикорупційного нагляду.

2016–2019 роки — формування експертизи та запуск ключових реформ: корпоратизація Укроборонпрому, зміни в оборонних закупівлях, парламентський контроль.

Після 2022 року — повномасштабне вторгнення зробило оборонний напрям центральним у роботі НАКО та призвело до його стратегічного розширення.

Про фокус

Протидія корупції в секторі безпеки та оборони	Належне врядування	Санкційна політика (в т. ч. через дослідження іноземних компонентів у російській зброї)
Міжнародна адвокація та захист репутації України	Інституціоналізація громадського контролю в оборонному секторі	

Про поточні напрями діяльності

Протидія корупції в секторі безпеки та оборони

Аналіз ризиків, інституційна підтримка Громадської антикорупційної ради при Міністерстві оборони України (МОУ), моніторинг реформ і роботи закупівельної агенції МОУ.

Реформа оборонних закупівель

Удосконалення законодавства, прозорість процедур, підзвітність МОУ та виконавців.

Реформування оборонної промисловості

Корпоративне врядування, реформа Укроборонпрому, стандарти НАТО для ОПК.

Виявлення іноземних компонентів у російській зброї

Аналіз мікроелектроніки, відстеження ланцюгів постачання, сприяння санкціям.

Міжнародна адвокація

Посилення санкцій проти російської федерації, захист репутації України, комунікація з урядами США, ЄС та партнерів.

Посилення громадського контролю в обороні

Спільні робочі групи, відкритість МОУ, інституційний діалог.

Проєкт **Defense Talks** — це платформа стратегічної комунікації та адвокації, що відкриває для міжнародної спільноти ключові теми українського оборонного сектору: від закупівель і ризиків корупції до аналізу моделей допомоги українській армії, на кшталт «данської».

Успішні кейси

1. Корпоратизація Укроборонпрому (реформа сектору ОПК)

НАКО ініціювала масштабну реформу найбільш токсичного та закритого оборонного концерну країни. Наразі він пройшов шлях від репутаційно зруйнованого держгіганта до прозорішої та підзвітної структури. Мета: створити добросовісну, сучасну та ефективну

оборонну промисловість, сумісну зі стандартами НАТО.

Створено наглядову раду; запроваджено щорічні незалежні міжнародні аудити; проведено корпоратизацію: перехід від ДК до акціонерного товариства; запущено комплаєнс-офіс і системи ризик-менеджменту; запроваджено прозорі конкурси на керівні посади за участі громадськості.

Це стало першим випадком, коли ОПК України наблизився до практик НАТО/ЄС.

2. Санкційний вплив на постачання технологій до рф

Аналітики НАКО ідентифікували іноземні компоненти у російських ракетах, дронах, танках. Ці дані передали партнерам. Мета: перекрити технологічні потоки до російської федерації та посилити міжнародні санкції.

Понад 60 компаній, згаданих НАКО у звітах, з'явилися у санкційних пакетах. НАКО стала авторитетним джерелом доказів у міжнародній політиці. Це прямий внесок у послаблення російської «воєнної машини».

3. Президентський запитальник (2019): адвокація реформ через виборчу кампанію

НАКО використала президентські вибори як можливість отримати зобов'язання щодо реформ оборони. Мета: інтегрувати ключові антикорупційні та управлінські реформи у порядок денний кандидатів.

Що зроблено: 16 кандидатів заповнили аналітичний запитальник НАКО; майбутній президент Володимир Зеленський публічно підтримав реформаторські позиції.

Вплив: частина зобов'язань була реалізована: створення Агенції оборонних закупівель у МОУ; початок корпоратизації тодішнього концерну «Укроборонпром»; реформи оборонного сектору увійшли в офіційну політику нового уряду.

4. Блокування корупційної закупівлі «Богданів» та викриття схеми Свиначуків-Гладковських

НАКО разом із журналістами «Bihus.Info» розкрила одну з найбільших оборонних корупційних схем країни. Мета: припинити незаконні закупівлі та притягнути винних до відповідальності.

НАКО вперше включила фігурантів у свої звіти, передала журналістам аналітичні дані. Розслідування отримало національний розголос, і закупівля була зупинена. О.В. Гладковський (Олег Володимирович Гладковський, раніше — Свиначук) та співучасники розкрадань стали публічними фігурантами справ. Скандал змінив політичний дискурс, підірвав довіру до старої еліти, став одним із факторів виборчих змін 2019 року. Скандал змінив політичний дискурс, підірвав довіру до старих еліт і став одним із чинників виборчих змін 2019 року; оборонна корупція набула ознак суспільної нетерпимості.

Також НАКО була залучена до питань:

- ◆ створення Громадської антикорупційної ради при МОУ;
- ◆ рекомендацій НАТО/ЄС щодо прозорості класифікації інформації, реформи сфери державної таємниці;
- ◆ підтримки парламентського контролю в оборонному секторі.

Напрями співпраці та підтримки

Реформи в секторі безпеки та оборони.

Реформи Служби безпеки України та Міністерства внутрішніх справ України, державної служби й сфери держтаємниць (із дотриманням стандартів належного врядування та прав людини).

Санкційна політика.Належне врядування оборонного сектору (глобальний рівень).

«Сильний, підзвітний і прозорий оборонний сектор України – це ключовий елемент безпеки та демократичної стабільності Європи й Заходу»

Олена Трегуб,
виконавча директорка
НАКО

Про організацію

ГО Правозахисний центр «Принцип» — це громадська організація, спрямована на правовий захист військовослужбовців, ветеранів та їхніх родин, а також на адвокацію системних змін у взаємодії захисників і держави. Зареєстрована як юридична особа 23 січня 2023 року.

Відправною точкою створення Правозахисного центру «Принцип» та його оборонного напрямку діяльності стала повномасштабна війна та особистий бойовий досвід його співзасновника Масі Найєма. Після поранення у 2022 році він публічно сформулював потребу в інституційній, а не ситуативній підтримці військових і ветеранів.

З моменту заснування організація зосередилася на адвокаційній діяльності, паралельно усвідомлюючи необхідність формування власної аналітичної спроможності як ключової передумови для впливу на політики й практики у сфері оборони й захисту прав військових

Це зумовило фокус організації на людському вимірі оборони.

Місія: забезпечення прав людини і гідності військовослужбовців та ветеранів через аналітику, адвокацію і правову підтримку.

Про фокус

Військовий напрям

Розвиток людського капіталу

- ◆ кадрова політика, військова кар'єра;
- ◆ охорона здоров'я: доступ до медицини та система придатності;
- ◆ захист прав військовослужбовців.

Ветеранський напрям

Розбудова державної ветеранської політики з акцентом на охорону здоров'я, соціальну сферу та систему юстиції

Про поточні напрями діяльності

Розвиток військово орієнтованого людського капіталу, підсилення освітніх та консультаційних практик, а також надання сервісних послуг для військових і ветеранів.

У 2025 році пріоритети діяльності включали патронатні служби, психологічну підтримку військовослужбовців, цифровізацію сервісів для військових та ветеранів, побудову державних програм для сімей поранених ветеранів, удосконалення медичних послуг для ветеранів та розробку нового законодавства у сфері ветеранської політики.

Основним напрямом роботи, який реалізується без участі донорського фінансування, є супровід військового персоналу. Він охоплює розвиток патронатних служб, оптимізацію «шляху пораненого», а також створення цифрових рішень для обліку персоналу й управління даними.

Новим вектором роботи є розвиток системи психологічної допомоги військовому персоналу.

Паралельно організація продовжує підтримувати класичні напрями, серед яких: удосконалення військово-лікарських експертиз та взаємодія з Міністерством у справах ветеранів у частині догляду за пораненими.

У 2026 році планується запуск окремої урядової програми підтримки родин ветеранів, що здійснюють довготривалий догляд, послуги з охорони здоров'я для ветеранів — комплексного медичного чекапу. Також триває експертна та адвокаційна робота над «Проектом Кодексу про захист державності, незалежності та статус захисників держави», який має стати базовим рамковим документом для формування сучасної системи підтримки ветеранів в Україні.

1. Комплексна реформа процесу подання й розгляду рапортів військовослужбовців.

У серпні 2024 року Міністерство оборони України ухвалило Наказ № 531 «Про затвердження Порядку організації роботи з рапортами військовослужбовців у системі Міністерства оборони України».

Цим документом врегульовано:

- ◆ терміни розгляду рапорту;
- ◆ заборону не приймати рапорти через формальні причини;
- ◆ гарантії для всіх паперових рапортів;
- ◆ правила та обов'язки командирів щодо електронних рапортів.

Зокрема, організація брала участь у розробці тексту та супроводі Наказу МОУ № 531; створила та презентувала закриту аналітику «Як живе рапорт», і як наслідок — вперше за роки війни з'явився уніфікований, прозорий і цифровізований механізм комунікації військовослужбовця з командуванням, який скорочує строки розгляду, мінімізує формальні відмови та суттєво знижує ризики зловживань.

2. Стратегія ветеранської політики.

«Принцип» разом із партнерськими громадськими організаціями (Veteran Hub, «Юридична сотня» та «Простір можливостей») і Міністерством у справах ветеранів України працював над створенням Стратегії ветеранської політики в Україні. Її концептуальну основу склала презентована у 2023 році Концепція державної ветеранської політики.

29 листопада 2024-го Кабінет Міністрів України схвалив Стратегію ветеранської політики на період до 2030 року та затвердив операційний план заходів з реалізації у 2024-2027 роках. Цей фундаментальний документ має забезпечити комплексні зміни та розвиток державної ветеранської політики в Україні.

Стратегія вперше визнає та спрямована на підтримку сімей ветеранів.

3. Платформа «Правовий навігатор»

Створена у 2023 році для військових, ветеранів та їхніх сімей із метою надати зрозумілу правову інформацію: про статуси, документальні процеси, шаблони, контакти соціальних служб тощо.

Існують веб-версія навігатора, а також мобільні додатки (Android та iOS) з додатковими функціями: каталог медичних/ соціальних закладів, можливість офлайн-доступу, сповіщення про зміни у процедурах. Всього платформою «Правовий навігатор» скористалися 300 000+ унікальних користувачів. У 2025 році вийшла версія навігатора англійською, іспанською та португальською мовами для іноземців, що проходять військову службу в Україні.

4. Спільнота юристів Pro Bono.

«Принцип» розробив цільовий безоплатний онлайн-курс, спрямований на підвищення кваліфікації правників у сфері військового права для поранених військових та ветеранів.

Юристи, які успішно завершили навчання, зобов'язуються протягом трьох місяців надавати безоплатні консультаційні послуги пораненим. Після «стажування» такі правники можуть стати частиною спільноти волонтерів.

Серед здобутків спільноти — мільйони гривень виплат повернуті військовим, відновлені права, отримані статуси тощо.

Статистика: понад 100 правників взяли участь у програмі pro bono, більше 1500 консультацій надано пораненим військовим та ветеранам війни.

Напрями співпраці та підтримки

Посилення людського капіталу у секторі безпеки та оборони, зокрема у сфері кар'єри, супроводу, охорони здоров'я:

- ◆ Захист основоположних прав людини на військовій службі.
- ◆ Робота із суміжними до ветеранської політиками.
- ◆ Захист прав вразливих категорій ветеранів, зокрема тих, хто отримав травми, має інвалідність, їхніх сімей.
- ◆ Аналітика і політики в оборонно-ветеранській сфері.
- ◆ Цифрові рішення та сервіси.
- ◆ Адвокація.

«Екзистенційна загроза для України від росії існуватиме ще роками. Її оборона нашої держави стане професією мільйонів громадян. Нашим завданням є посилення захищеності кожної людини на військовій службі, посилення престижу кар'єри у війську чи резерві, а також забезпечення гідного повернення ветеранів до цивільного життя»

Любов Галан,
співзасновниця та голова
Правозахисного центру
«Принцип»

Про організацію

ГО «Центр досліджень армії, конверсії та роззброєння» (ЦДАКР) — це неурядова громадська дослідницька організація, створена з метою сприяння розвитку та поглибленню демократизації українського суспільства шляхом поширення загальноприйнятих у світі норм громадського контролю над силовими структурами. ЦДАКР Зареєстрований як юридична особа 6 травня 1999-го. Понад 26 років директором організації є Валентин Бадрак.

Відправною точкою інституційного зростання та посилення впливу організації стало поєднання трьох ключових факторів:

- ◆ доступ до міжнародних практик безпекових і оборонних досліджень;
- ◆ глибоке розуміння ринку озброєнь та системних проблем сектору безпеки та оборони України;
- ◆ об'єктивна потреба у створенні національної незалежної структури, здатної продукувати якісну аналітику та впливати на формування державної політики у сфері оборони.

Місія — створення якісної незалежної аналітики в сфері безпеки та оборони, спрямованої на підтримку реформ, демократичного цивільного контролю та розвитку сектору безпеки та оборони України.

Про фокус

Аналітика в секторі безпеки та оборони	Міжнародна політика	Пропаганда та контрпропаганда, кібербезпека, робота з медіа
Дослідження реформування силових структур, військово-промислового комплексу України	Просування принципів цивільного контролю над військовою сферою	Автоматизація безпілотних систем та ШІ

Про поточні напрями діяльності

Наразі команда ЦДАКР зосереджена на кількох стратегічних аналітичних треках, зокрема:

- ◆ дослідження можливостей і доцільності створення приватних військових компаній в Україні;
- ◆ аналіз поточного стану економіки російської федерації та її спроможності забезпечувати військові потреби у довгостроковій перспективі;
- ◆ вивчення впливу повномасштабної війни на розвиток військових технологій та трансформацію характеру бойових дій.

Окремий блок досліджень присвячено оцінці того, як прискорений перехід Сил оборони України на нові організаційно-штатні структури може забезпечити переваги над противником — зокрема у питаннях маневровості, автономності підрозділів і швидкості ухвалення рішень

Додатково Центр аналізує трансформацію оборонно-промислового комплексу України та ефективність його адаптації до вимог сучасної війни. Значна увага приділяється феномену «дронові революції» та відновленню публічної роботи з питань захисту суб'єктності української оборонної промисловості.

Успішні кейси

1. ЦДАКР став ініціатором і одним із засновників Громадської спілки «Ліга оборонних підприємств України» (ЛОПУ) у 2017 році.

Це допомогло консолідувати галузь, яка доти була фрагментованою та не мала єдиного голосу в діалозі з державою. Ліга суттєво посилила державно-приватне партнерство в обороні, домігшись участі приватних компаній у державних закупівлях, підтримки власних розробок і виходу на зовнішні ринки.

Це створило умови для появи сучасних українських дронів, РЕБ-систем, захищеної техніки та радіолокаційних рішень.

2. ЦДАКР заснував інформаційно-консалтингову компанію Defense Express у 2001 році.

Це суттєво посилило інформаційний простір оборонної тематики. А пізніше допомогло ЛОПУ, ставши ключовими публічними майданчиками для:

- ◆ оглядів озброєнь,
- ◆ аналізу російських і українських технологій,
- ◆ посилення міжнародної комунікації щодо потреб України.

3. У грудні 2025 року ЦДАКР разом із Національною академією наук України, під проводом віце-президента НАНУ академіка Володимира Горбуліна, завершив дослідження щодо впливу російсько-української війни 2022-2025 рр. на застосування традиційних озброєнь на полі бою.

4. У 2019-2020 рр. ЦДАКР працював на забезпечення інформацією та аналітикою першого віце-президента НАНУ академіка Володимира Горбуліна для написання ним книги «Як перемогти Росію у війні майбутнього».

Напрями співпраці та підтримки

- ◆ **Військово-технічне співробітництво.**
- ◆ **Спільна дослідницька діяльність у сфері переозброєння й модернізації армій.**

«За підтримки Національної академії наук України ЦДАКР упродовж останнього десятиліття вів пошук технологій для асиметричної відповіді агресії росії. Значною мірою війна підтвердила, що пошук був вдалий, бо на 80-90 відсотків відсіч надається Силами оборони України саме в рамках використання описаних інноваційних рішень»

Валентин Бадрак,
директор ЦДАКР

Про організацію

ГО «Центр оборонних стратегій» (ЦОС) — це українська незалежна аналітична організація, що об'єднує зусилля провідних українських та зарубіжних експертів для вирішення нагальних питань безпеки та оборони України, розвитку її відповідних стратегій та спроможностей, просування ключових реформ. Організація зареєстрована як юридична особа 24 липня 2020 року.

ЦОС реалізує проекти, що поєднують у собі аналітичну та інформаційно-аналітичну роботу, розробку концептуальних документів в інтересах структур сектору безпеки та оборони, пропозицій до політик для Уряду України та країн-партнерів, а також адвокаційну та публічну діяльність, спрямовану на забезпечення подальшої підтримки України.

З початку широкомасштабного вторгнення ЦОС видає щоденний безпековий огляд, охоплення якого сягає понад 2 тис. адресатів. Дайджест щодня читають 1,3-1,4 тис.чол., або біля 38 тис. щомісяця. Серед читачів є всесвітньо відомі фахівці зі стратегії та військової справи (Сер Лоуренс Фрідмен, Конрад Музика), аналітичні центри (Інститут дослідження війни), зовнішньополітичні відомства (США, Велика Британія) та дипломатичні представництва, іноземні військові, провідні університети (Стенфордський, Колумбійський), журналісти світових медіа (NYT, AFP, WSJ, FT, Bloomberg, Le Monde), причому The Guardian та Daily Telegraph щоденно спираються на дайджест у підготовці своїх матеріалів

Першим результатом роботи Центру став комплексний аналіз безпекової ситуації в регіоні Чорного та Азовського морів. Аналітичне дослідження представлено профільним комітетам Верховної Ради та міжнародному експертному співтовариству, а також НАТО та військовим представникам країн-партнерів.

Експерти ЦОС мають глибокі знання та практичний досвід з питань оборони, безпеки, зовнішньої політики та стратегічних комунікацій. Зокрема, беруть участь у трансформаційних процесах в Міністерстві оборони України включаючи реформування системи закупівель, підходів до розвитку спроможностей та ін. Крім того, вони працювали в рамках Кримської платформи, здійснювали активну дипломатичну та адвокаційну роботу, а також у стратегічних комунікаціях.

Про фокус

Непублічна взаємодія і зв'язки	Адвокація і міжнародна дипломатія
Аналітика	Медійна складова — обізнаність суспільства

Про поточні напрями діяльності

За останній рік ЦОС розробив та просував такі ідеї:

Нова парадигма повітряної міці, яка згодом еволюціонувала у Оперативну концепцію, частини якої вже впровадженні МО та ГШ.

Новий стратегічний підхід — цілісне бачення того, яким чином можна змінити ситуацію на полі бою та конвертувати її у політичні здобутки.

Система стримування та майбутніх сил, відкрита частина якої була оприлюднена у статті на сайті [аналітичного центру RUSI](#).

Загальноєвропейська стратегія стримування РФ, що не розглядає Україну окремо від Європи, просуває впровадження стримування через стратегію заборони доступу (deterrence by denial), напрямів співпраці, а також створення необхідних сил для таких операцій, що було відображено у статті в журналі Foreign Affairs.

Пропозиції щодо стратегії ЄС у Чорноморському регіоні, направлені Європейській комісії.

Стратегія нейтралізації, яка, зокрема, запропонувала новий концептуальний підхід — так звану функціональну поразку як створення у збройному протистоянні ефекту, коли противник, попри збереження ним суттєвих спроможностей, не здатний реалізувати свої замисли. Стаття в Carnegie задає «стратегічну рамку» можливого рішення.

Успішні кейси

1. Велика і широка медійна присутність. Голос ЦОС чутний і впливовий — статті у престижних виданнях, інтерв'ю та коментарі провідним світовим медіа. За короткий термін напрацювали експертизу та досвід ефективної комунікації.

2. Кримська платформа — безпека у Чорному морі ЦОС є важливим і впливовим актором ініціативи.

Кримська платформа — це міжнародний координаційний та консультативний формат, ініційований Україною з метою повернення питання Автономної Республіки Крим (та міста Севастополь) до міжнародного порядку денного, захисту прав людини на окупованих територіях, сприяння деокупації, а також укріплення європейської та глобальної безпеки. Установчий саміт Кримської платформи відбувся **23 серпня 2021 року** в Києві.

Які результати

- ◆ Після саміту 2021 року створено постійний офіс Кримської платформи в Києві.
- ◆ Проведено кілька тематичних конференцій, зокрема, перша Чорноморська безпекова конференція в рамках платформи відбулася 21 квітня 2023 року.
- ◆ Експертна мережа платформи висуває рекомендації щодо нової конфігурації безпеки Чорного та Азовського морів із міжнародною участю.
- ◆ Формування міжнародної коаліції країн-учасниць підтримки України та засудження окупації Криму.

Напрями співпраці та підтримки

- ◆ Стратегічно-доктринальні речі
- ◆ Візійно-філософські питання
- ◆ Чорноморська безпека.
- ◆ Рекомендації до політик.
- ◆ Співробітництво в безпековій сфері міжкраїнами.
- ◆ Адвокація.

«Українська експертна спільнота та громадянське суспільство є вагомими чинниками, що сприяють посиленню безпеки і оборони, а також просувають інтереси України на міжнародній арені. Вони мають неоціненний досвід та здобули гарну репутацію у західних аналітичних центрах, політичних та експертних колах, медіа. Цей досвід та діяльність спрямовані не лише на реалізацію інтересів своєї держави, а й посилення Вільного світу, частиною якого є й Україна»

Олександр Хара,
виконавчий директор
ЦОС

Про організацію

ГО «Офіс ефективного регулювання» (BRDO) — провідний незалежний аналітичний центр із командою, що об'єднує понад 150 експертів у сферах економіки, права, публічного управління, галузевого регулювання та оборонної політики. Офіційна дата створення: 14 грудня 2015 року.

Місія — розробляти державні політики для перетворення України на європейську демократичну державу з ефективним управлінням та розвиненою економікою.

Ключові напрями діяльності: спрощення та оптимізація регулювання, розробка цифрових рішень, гармонізація законодавства з нормами ЄС та створення умов для сталого розвитку.

2024 року в організації було створено окремий сектор «Оборонна політика», який нині є одним із найбільших напрямів і працює над спрощенням регулювання і цифровізацією процесів в оборонному секторі.

Про фокус

Оборонна політика	Регуляторна політика	Сільське господарство
Будівництво	IT&Телеком	Енергетика

Про поточні напрями діяльності

Законодавчі зміни мобілізації та цифровізації військового обліку, закупівель, розвитку ОПК, серед яких Defence City.

У партнерстві з Міноборони:

- ◆ Підтримали розробку і запуск цифрових сервісів оборонного сектору: застосунки Резерв+ і Армія+.
- ◆ Підтримали команди, що масштабують систему ситуаційної обізнаності DELTA.
- ◆ Долучилися до створення Єдиного державного реєстру військовослужбовців із Military ID — цифрової системи, яка об'єднує дані про захисників і формує основу сучасної екосистеми послуг, орієнтованої на потреби військових.
- ◆ Допомогли впровадити DOT-Chain Defence — цифровий маркетплейс для прозорого обліку й логістики оборонного обладнання.
- ◆ Ключові цифри:
- ◆ 1 млн військових приєдналися до застосунку Армія+.
- ◆ 1700+ військових частин запровадили Армію+ для подання рапортів.

- ◆ 6 млн користувачів у застосунку Резерв+.
- ◆ 10 000+ вакансій для військовозобов'язаних у Резерві+.
- ◆ **Розробка нормативно-правових рішень для оборонного сектору.**
- ◆ **Аналітично-адвокаційний трек.**

Успішні кейси

1. **Резерв+** — мобільний застосунок для військовозобов'язаних, яким користуються понад 6 млн громадян. Він замінив паперовий військовий квиток і дав змогу оновлювати дані та отримувати відстрочку онлайн.
2. **Армія+** — електронний сервіс для військовослужбовців, що цифровізував адміністративні процедури (відпустки, направлення, звернення по допомогу), значно зменшивши бюрократію.
3. **Defence City** — нова спеціальна правова рамка для оборонної промисловості України, ухвалена парламентом у серпні 2025 року. Вона забезпечує податкові стимули та спрощені експортні правила для підприємств у сфері оборони і покликана прискорити розвиток та модернізацію галузі.

Напрями співпраці та підтримки

- ◆ Юридичне «кунг-фу»: юридичний супровід і розробка нормативно-правових рішень, юридичний реінжиніринг процесів
- ◆ Цифровізація: держреєстри, цифрові послуги, захист інформації;
- ◆ IT-рішення для логістики, мобілізації, управління;
- ◆ хмарні технології та кібербезпека.
- ◆ Реінжиніринг процесів:
- ◆ спрощення процедур, дерегуляція;
- ◆ оптимізація взаємодії між підрозділами;
- ◆ аналіз регуляторних інструментів на предмет їхньої доцільності та пропорційності;
- ◆ адвокація змін нормативно-правових актів для пришвидшення процесів;
- ◆ створення швидких маршрутів ухвалення рішень для критичних потреб.

Оборонні реформи:

- ◆ розробка політики у сфері оборони та безпеки;
- ◆ аналіз мобілізаційних процесів, кадрових та технологічних потреб;
- ◆ розроблення рекомендацій для уряду, парламенту та міжнародних партнерів;
- ◆ експертна підтримка трансформації сектору відповідно до стандартів НАТО.

«З початком повномасштабного вторгнення ми працюємо над цифровими рішеннями для оборонного сектору, що спрощують процедури, усувають регуляторні бар'єри і створюють можливості для бізнесу передусім в оборонно-безпековій сфері. Підтримка партнерами України проєктів, спрямованих на зміцнення обороноздатності, – це підсилення і покращення нашого ОПК, але також і обороноздатності країн-партнерів. Вони отримують можливість знайомитися з протестованими на полі бою новими технологіями. Рішення, які ми розробляємо разом, працюватимуть на спільний щит безпеки для України та союзників у ЄС»

Олексій Дорогань,
виконавчий директор
BRDO

Тарас Ємчура,
керівник оборонного
напрямку BRDO

[frontline-reforms](#)

Про організацію

ГО «ФРОНТЛАЙН РЕФОРМС» (Frontline Reforms) — це незалежна громадська організація, яка спеціалізується на розробці, просуванні і втіленні стратегічних реформ у секторі безпеки та оборони через експертизу, засновану на практичному досвіді. Дата реєстрації як юридичної особи: 16 квітня 2025 року.

Мета організації полягає у забезпеченні неперервності системних змін. Її місія — підвищувати стійкість суспільства через ефективні і сталі оборонні реформи. Для цього Frontline Reforms впроваджує у партнерстві з державними інституціями трансформації, націлені на зміцнення обороноздатності України.

Про фокус

Реформи: дизайнування, адвокація, імплементація	Правозахист військових на рівні системних рішень	Аналітика: підготовка стратегічних прогнозів, досліджень і документів
Військова освіта та підготовка	Інституційне зміцнення оборонних структур	Протидія когнітивному впливу ворога

Про поточні напрями діяльності

Реформи:

- ◆ розробка сучасних статутів Збройних сил України на основі польових досліджень;
- ◆ роботизація Сил оборони України;
- ◆ розробка рішень для реформування військової освіти;
- ◆ реформа оборонних закупівель, зокрема антикорупційні ініціативи.

Правозахист:

- ◆ координація впровадження адаптаційного курсу для мобілізованих у навчальних центрах ЗСУ за ініціативи Офісу Військового омбудсмена;
- ◆ набір, підготовка й організація роботи юристів із новобранцями в навчальних центрах.

Майбутні напрями:

- ◆ штучний інтелект у сфері безпеки й оборони;
- ◆ навчальні спроможності: тренінгові програми для майбутніх дієвців сектору безпеки та оборони, у тому числі для ветеранів і ветеранок;
- ◆ когнітивний вимір (зокрема, дослідження впливу ворога на окремі соціальні групи – жінок, дружин мобілізованих, родини зниклих

безвісти; створення рекомендацій для держави щодо протидії когнітивним атакам).

Успішні кейси

1. Дослідження «Посилення оборонних спроможностей України через цивільно-військову взаємодію в освіті»

Команда завершила дослідження, що охоплює стан і тенденції розвитку системи військової освіти України від військових вузів і кафедр підготовки офіцерів запасу на базі цивільних закладів до громадських і приватних ініціатив. Аналіз включає нормативно-правові засади, організацію освітнього процесу, взаємодію цивільної та військової систем, а також відповідність програм сучасним безпековим викликам і досвіду війни. Окрему увагу приділили вивченню моделей цивільно-військової співпраці в освіті у країнах НАТО та Ізраїлі з метою розробки оптимальної для України.

Frontline Reforms підготувала це дослідження спільно з Офісом підтримки змін МОУ та за сприяння громадської спілки «Фонд підтримки реформ в Україні», спеціального радника Великої Британії з питань оборони.

2. Адаптаційний курс для новоборанців

Керівниця Frontline Reforms Вікторія Дворецька координує втілення ініціативи Військового омбудсмана із впровадження адаптаційного курсу для мобілізованих громадян у навчальних центрах ЗСУ. Проєкт стартував навесні 2025 року. Він полягає у тому, що новобранці перед основною програмою підготовки отримують тренінги з психологічної підтримки, історії України, фінансової грамотності, прав та обов'язків військовослужбовців, міжнародного гуманітарного права.

Дієвість курсу підтверджує зниження показників самовільного залишення частин на початку служби.

До реалізації ініціативи, розробки матеріалів і проведення занять залучені представники громадського сектору, державні інституції, волонтери, серед яких: «Борівітер», «Принцип», «Юридична Сотня», Червоний Хрест України, Хорунжа служба «Азову», Міністерство освіти та інші.

3. Дослідження «Реформування системи загальновійськових статутів:

від радянської жорсткості до сучасної функціональності» Аналітичний матеріал спрямований на юридичний та практичний аналіз чинних загальновійськових статутів для виявлення застарілих норм і бюрократичних перешкод, що заважають ефективності Збройних Сил України в умовах

сучасної війни. Робота пропонує стратегію переходу від жорсткого законодавчого регулювання до гнучкої системи нормативно-правових актів, яка враховує цифровізацію, реальний бойовий досвід та необхідність розвантаження командирів від зайвого паперового документообігу. Дослідження містить рекомендації для реформування нормативної бази.

Виконано фахівцями Frontline Reforms та Офісу підтримки змін МОУ із залученням сторонніх експертів, за підтримки Folke Bernadotte Academy (Швеція) та ГО Transparency International Ukraine.

Напрями співпраці та підтримки

- ◆ Розробка рекомендацій з реформування окремих секторів безпеки.
- ◆ Експертний супровід реалізації проєктів у сфері оборони.
- ◆ Адвокація рішень, підготовлених спільно з партнерами.
- ◆ Спільні аналітичні продукти, дослідницькі проєкти та дорожні карти реформ.
- ◆ Організація консультаційних зустрічей, семінарів та конференцій.
- ◆ Правозахист військових на рівні реформ, а не індивідуальних кейсів.

«Швидкі рішення виграють час, а сталі реформи – війну в довгу. Ми орієнтуємося саме на довготривалі результати. На реформи, які закріплюють нові правила гри і витримують зміну політичних циклів або фаз війни через спадковість рішень і накопичення спроможностей. Такі сталі трансформації визначають обороноздатність на роки і десятиліття. Вони зменшують системні ризики і забезпечують здатність сектору оборони прогнозовано адаптуватися до нових загроз замість «гасити пожежі»

Вікторія Дворецька,
директорка Frontline
Reforms

New Geopolitics Research Network

newgeopolitics.org

Про організацію

ГО «Мережа нових геополітичних досліджень» (МНГД, англ. New Geopolitics Research Network, NGRN) — це незалежна, аналітична ініціатива та дослідницька платформа, створена 18 серпня 2023 року.

Організація об'єднує дослідників, науковців, експертів, журналістів та інтелектуалів, які працюють над осмисленням трансформацій сучасної геополітики, міжнародної безпеки і стратегічних змін у глобальному порядку.

Метою діяльності NGRN є формування офлайн- та онлайн-простору для обміну ідеями, аналітичними висновками і дослідницькими результатами щодо ключових змін у міжнародній політиці та безпековому середовищі.

Організація фокусується на комплексному аналізі нової «гібридної» реальності, поєднуючи наукові підходи з прикладною аналітикою у сфері глобальної та регіональної безпеки.

У 2024 році учасники мережі стали ініціаторами створення Консорціуму інформації щодо оборони (Consortium for Defence Information, CDI) — спільного проекту кількох аналітичних організацій, зокрема CACDS, Defence Express та NGRN. У результаті NGRN у стислі строки трансформувалася з платформи експертного обміну в аналітичну інституцію з розвиненою мережею партнерств, що бере участь у формуванні оборонно-аналітичного дискурсу у сфері безпеки та оборони України.

Про фокус

Аналітика: вивчення російської воєнної стратегії, наслідків війни, геополітики Китаю, розвитку оборонних технологій (дрони, космічна та кібербезпека)	Геополітика та оборона в ширшому контексті	Юридична та стратегічна експертиза
Війна нового покоління, модернізовані військові/ геополітичні процеси	Міжнародна експертна співпраця	Медіа та інформаційна безпека

Про поточні напрями діяльності

NGRN продовжує розвивати мережу аналітиків і публікувати дослідження на актуальні теми. Зокрема, експерти мережі аналізують довгострокові перспективи російсько-української війни (з огляду на політичні та воєнні прогнози в США, ЄС, КНР).

Є проекти присвячені ролі України у глобальній безпеці та необхідності стратегічного переосмислення на рівні Євросоюзу (у зв'язку з нинішньою кризою НАТО) – приміром, NGRN-експерти відзначають, що «Європейські збройні сили повинні мати свою власну командну структуру... і Україна може стати авангардом цієї нової оборонної архітектури».

Мережа також зосереджена на дослідженні безпілотних систем: одним з останніх публікацій директора мережі стала доповідь «Drone-Centric Warfare» (ICDS, січень 2025) про роль дронів у сучасній війні.

Крім того, NGRN приділяє увагу кібер інформаційним операціям, гібридним загрозам та зміцненню стратегічної стійкості суспільства – в тому числі спільно з міжнародними партнерами (наприклад, у рамках проєктів із протидії дезінформації та забезпечення енергетичної безпеки).

Успішні кейси

1. Співпраця з румунським аналітичним центром (New Strategy Center): у 2022–2024 роках NGRN спільно з експертами з Румунії реалізувала низку дослідницьких проєктів. Серед них — аналіз двох років війни в Україні з прогнозами російських тактик та рекомендаціями для ЄС, а також дослідження впливу штучного інтелекту та безпілотників на перебіг боїв.

2. Консорціум інформації щодо оборони (CDI): об'єднання NGRN із центрами CACDS, Defence Express та іншими організаціями дало результат у вигляді CDI. З кінця 2024 року Консорціум випускає щотижневі конфіденційні аналітичні звіти («Reflections»), які розповсюджують серед вищого військово-політичного керівництва.

CDI також розробив стратегічний документ «Vision of Defence Aspects in the Domestic Victory Plan», що був переданий відповідним парламентським робочим групам. Ця ініціатива вже зміцнила зв'язок між НГУН та вищим військовим керівництвом України, зокрема через регулярні зустрічі та обмін даними.

3. Європейський дрон-консорціум: NGRN взяла участь у проєкті з виробництва оборонних безпілотних систем, профінансованому урядами країн Вишеградської четвірки (Польща, Чехія, Словаччина, Угорщина) разом з Україною. Мета — передбачити розвиток дронів до 2040 року, виявити ризики і можливості

інтеграції українських технологій. Хоча цей проєкт ще в стадії виконання, попередні результати (форуми, звіти) вже отримали позитивний відгук в експертному середовищі і визначають напрями співпраці Києва з ЄС та НАТО у розробці БПЛА.

4. Освітні програми для молоді: NGRN спільно з провідними українськими університетами міжнародних відносин (наприклад, Київський національний університет ім. Тараса Шевченка, Національний університет «Києво-Могилянська академія» та ін.) провела кількомісячні курси з підготовки молодих аналітиків. Учасники пройшли навчання онлайн та науково-практичні семінари з використанням сучасних методів аналізу та відкритих джерел. Найкращі з них отримали пропозиції долучитися до штатних аналітичних команд. Така програма стимулювала розвиток аналітичних навичок у молоді та заклала основу для формування нової генерації спеціалістів.

Напрями співпраці та підтримки

- ◆ **Аналітика та дослідження безпеки:** спільні проєкти з дослідження воєнної доктрини, сучасних технологій захисту та розвитку оборонної промисловості.
- ◆ **Дослідження й розвиток оборонної промисловості та її інноваційних напрямів.**
- ◆ **Розробка та оновлення доктрин у розумінні сучасних практик:** від застосування сил до формування бойових спроможностей та потреб у військовій техніці.
- ◆ **Міжнародна координація:** створення регулярних багатонаціональних форумів і консорціумів (аналог CDI) для обміну даними та розробки спільних стратегічних документів. Важливими партнерами можуть стати країни Східної Європи (партнери по Вишеграду та НАТО), урядові агенції, а також університети й інженерні компанії для трансферу технологій.

«Наш think tank розглядає геополітику як комплексний інструмент вивчення глобальних та регіональних процесів. На основі аналізу політичних, військових, економічних, інформаційних, енергетичних, інфраструктурних, географічних, психологічних та інших аспектів можна кристалізувати тенденції розвитку ситуації в країнах та регіонах, а також – окремих націй. Такий комплексний підхід дає змогу прогнозувати розвиток подій не лінійно, а з урахуванням максимальної кількості змінних факторів»

Михайло Самусь,
директор New Geopolitics
Research Network

PRICE OF FREEDOM

proof.org.ua

Про організацію

ГО «Ціна свободи» (NGO The Price of Freedom) — громадська організація, що займається питаннями протиповітряної оборони України, зареєстрована 20 листопада 2024 року.

The Price of Freedom була створена як відповідь на системну вразливість України та Європи перед повітряними загрозами: масованими атаками ракет і дронів з боку російської федерації. Відправною точкою діяльності стало усвідомлення того, що питання протиповітряної оборони України виходить за межі національної безпеки і безпосередньо стосується безпеки всього європейського простору. Організація виникла на перетині громадянської адвокації, безпекової експертизи та міжнародної дипломатичної взаємодії. Її формування спиралося на наявні контакти з військовими, дипломатичними та державними інституціями, а також на попередній досвід залучення іноземних партнерів до підтримки України, особистий досвід міжнародної адвокації засновниці ГО Лесі Оробець.

Місія: сприяти безпеці України через просування і підтримку ефективних систем протиповітряної оборони (ППО) та зміцнення міжнародної співпраці у сфері безпеки

Члени організації є представниками громадянського суспільства, які підтримують контакти з військовими, дипломатичними та державними органами для координації дипломатичних та громадських зусиль України.

Про фокус

Протидія повітряним загрозам
(дрони, ракети)

Гарантії безпеки для України через розробку стратегії інтегрованої ППО за участю партнерів з НАТО та ЄС

Про поточні напрями діяльності

1. Стратегія «Sky Shield & DroneWall». Це ключовий аналітичний і адвокаційний проєкт організації, спрямований на створення інтегрованої системи повітряної оборони, яка поєднує:

- ♦ SkyShield — ініціативу щодо спільної оборони повітряного простору України і потенційно країн НАТО,
- ♦ DroneWall — комплекс заходів із захисту від безпілотних загроз.

Мета — аргументувати для європейських партнерів уніфіковану модель прикриття неба, що захищатиме не лише Україну, але й повітряний простір Європи.

Успішні кейси

1. Велика акція підтримки SkyShield у Парижі

У листопаді 2025 року в Парижі відбувся захід підтримки ініціативи SkyShield — понад 900 учасників зібралися із закликком надати Україні системи ППО. Подія включала виступи експертів, військових, парламентарів та представників громадянського суспільства.

Вплив: ініціатива привернула увагу французьких парламентарів, які почали активніше просувати ідею SkyShield. Значно посилюються дискусії про важливість захисту повітряного простору України та потенційно Європи в умовах триваючих атак російських дронів і ракет. Підтримка відповідної петиції на сайті Change.org перетнула позначку в 60 тис. підписів.

Цей кейс демонструє, що навіть громадські ініціативи можуть мобілізувати десятки сотень прихильників і впливати на політичну увагу в одній із ключових країн-партнерів.

2. Комунікація та медійний вплив через присутність

The Price of Freedom активно комунікує свої ідеї й бере участь у публічних дискусіях за участі сторін, що приймають рішення на рівні ЄС, НАТО:

- ◆ Участь у публічних міжнародних заходах (зокрема, Halifax Security Forum, 2025).
- ◆ Через медіа-публікації та коментарі щодо **Sky-Shield** як проєкту європейської безпеки.
- ◆ Через офіційні оновлення на сайті та у соціальних мережах.
- ◆ Це дозволяє організації виходити за межі українського дискурсу і впливати на європейські безпекові дискусії щодо ППО та колективної безпеки.

Напрями співпраці та підтримки

1. Підтримка Sky Shield та повітряної безпеки

Партнерські програми з дослідницькими центрами та оборонними інститутами.

Спільні аналітичні продукти про ефективність ППО і моделі колективної оборони.

2. Розвиток стратегій захисту від безпілотних загроз

Об'єднання експертних даних щодо технологій, контр-БПЛА та операційних моделей (Drone-Wall).

Спільні дослідження з технологічними партнерами.

3. Адвокація для європейських партнерів

Спільні події, круглі столи, презентації для урядів та парламентів ЄС і НАТО.

Координовані кампанії з посилення присутності ідеї SkyShield у безпековому порядку денному.

4. Комунікаційні кампанії

Підтримка медіапроєктів, контент-продуктів та освітніх ініціатив із пояснення складних безпекових тем широкій аудиторії.

«The Price of Freedom в Україні – це, advocacy think tank, що працює з конкретними безпековими темами. У контексті триваючих викликів саме коректна аргументація та сталий міжнародний діалог здатні безпосередньо впливати на політичні рішення наших партнерів»

Леся Оробець,
засновниця ГО
«Ціна свободи»

sahasec.org

Про організацію

ГО «САГАЙДАЧНИЙ СЕК'ЮРІТІ СЕНТЕР» (Sahaidachnyi Security Center (Центр)) — незалежний аналітичний центр, заснований 19 серпня 2024 року у відповідь на гостру потребу в новому поколінні експертизи в секторі безпеки та оборони України. Організацію створено з огляду на структурний дефіцит якісної оборонної аналітики, а також критичне нерозуміння ролі України та її вирішального місця в європейській і глобальній архітектурі безпеки.

Команда Центру об'єднує експертів із різноманітним досвідом у сфері реформ державного сектору, міжнародних відносин, адвокації та менеджменту. Вони є частиною громадянського суспільства, яке, усвідомлюючи ключову роль сектору безпеки та оборони для України сьогодні, було змушене зосередити свої зусилля саме на його трансформації.

Місія організації — сприяти формуванню сталої безпеки в Україні і світі. Центр допомагає Україні посісти гідне місце в епоху масштабних геополітичних зсувів, розвиваючи аналітику, адвокацію, стратегічні комунікації та освіту як ключові інструменти впливу.

Центр працює на перетині розвитку інституцій сектору безпеки та оборони й аналітики війни, росії як стратегічного виклику й підходів total defense, поєднуючи ці напрями зі стратегічною міжнародною взаємодією, насамперед із країнами нордично-балтійського регіону та Великою Британією.

Про фокус

Якісна аналітика в секторі оборони та міжнародної безпеки	Міжнародна адвокація з фокусом на країни Північної Європи
Формування стійкої екосистеми оборони: спільнототворення через впровадження освітніх програм, підтримка експертних спільнот	Розвиток концепції «total defense» та русистики

Про поточні напрями діяльності

1. Адвокація

Центр реалізує адвокаційний проєкт «Вісь Північ–Південь: Україна — NB8», спрямований на формування спільної безпекової платформи та відкриття можливостей для поглиблення оборонної й технологічної співпраці між Україною та країнами нордично-балтійського регіону. У межах проєкту проводиться серія форумів у північних країнах, під час яких осмислюється феномен українського опору та моделі оборони, спільної російської загрози та можливих спільних оборонних дій. Форуми покликані вибудувувати сталі зв'язки на політичному, військовому й експертному рівнях.

Окремим напрямом адвокаційної роботи є проєкт із розвінчування міфів навколо російсько-української війни, спрямований на протидію найпоширенішим російським наративам у західному інформаційному просторі через цілеспрямовані та ефективні комунікаційні кампанії, зокрема в соціальних мережах.

2. Дослідження

Дослідницька діяльність Центру охоплює аналіз впливу нових технологій на перебіг війни та розвиток оборонних інновацій. Значна увага приділяється глибинному вивченню росії як джерела системної загрози — як для України, так і для НАТО, зокрема в контексті триваючої допорогової війни, можливих траєкторій розвитку російської держави, ролі ядерної компоненти в її політиці та розвитку теорії термінальної поразки росії.

Паралельно Центр досліджує потенціал об'єднання оборонних спроможностей і індустрій України з країнами Північної Європи, формуючи пропозиції щодо більшої інтеграції в підходах до спільної оборони. Окремим напрямом є аналіз ролі громадянського суспільства в оборонному секторі України та напрацювання рекомендацій для чинних і потенційних міжнародних партнерів, зацікавлених у співпраці з громадськими організаціями.

3. Посилення оборонної екосистеми через освіту

Центр інвестує в розвиток оборонної екосистеми через освітні компоненти, зокрема через авторський курс «Сектор оборони. Творці змін 2.0», орієнтований на представників сектору безпеки та оборони, які прагнуть у стислі терміни здобути базове розуміння оборонної політики та опанувати ключову професійну термінологію. Курс є вступом до оборонних студій і формує цілісне бачення сучасної оборони — від базових військових концептів і принципів національного та НАТОвського оборонного планування до функціонування оборонної індустрії, стратегічних комунікацій і цивільно-військових відносин.

Паралельно Центр працює над запуском українсько-нордичних двосторонніх програм з total defence, покликаних вибудувати сталі мости між лідерами державного, громадського та приватного секторів відповідних країн.

Успішні кейси

Формування оборонної спільноти та нового покоління фахівців у секторі **Центр об'єднав навколо своїх освітніх, аналітичних та адвокаційних проєктів** понад 300 представників державного та недержавного секторів, **сформувавши ядро нової оборонної спільноти. Усвідомлюючи, що в умовах війни до сектору масово заходять цивільні фахівці без спеціалізованої оборонної освіти, Центр реалізував чотири цільові освітні програми.**

Програми «Сектор оборони. Творці змін», «Policy Making: від проблеми до рішення» та курс для молоді створили сталі горизонтальні зв'язки між державою, громадянським

суспільством і виробниками та підготували нове покоління фахівців, здатних працювати з оборонною політикою, реформами й аналітикою на професійному рівні.

Міжнародна адвокація інтересів України

За перший рік діяльності Центр реалізував **22 міжнародні адвокаційні місії у 13 країнах Європи та Північної Америки**, безпосередньо працюючи з урядовцями, міжнародними організаціями, експертним середовищем і медіа. **Понад 6 400 ключових стейкхолдерів** були залучені до прямої взаємодії, що дозволило посилити розуміння війни проти України як складової ширшої загрози європейській та трансатлантичній безпеці.

The Everywhere-War Tracker та дослідження росії

Інтерактивна платформа **Everywhere-War Tracker** — перша комплексна база даних та мапа, що з 2022 року відстежує всі форми російської допорогової (гібридної) війни проти країн НАТО. Трекер наочно демонструє, що кібератаки, диверсії, саботажи та інформаційні операції є не поодинокими інцидентами, а елементами скоординованої державної стратегії з підриву безпеки Європи. Вона використовується як аналітичний та адвокаційний інструмент у роботі з міжнародними партнерами.

Паралельно Центр розробив комплексні сценарії майбутнього росії до 2032 року, які стали аналітичною основою для серії закритих експертних обговорень у США та країнах Європи.

Внесок в європейську безпекову політику та розбудова співробітництва з країнами Північної Європи

Центр зробив прямий внесок у формування європейської оборонної політики, підготувавши українські аналітичні документи до **«Білої книги ЄС з безпеки та оборони»** на запит Офісу єврокомісара з оборонної політики та на запрошення Ради зовнішньої політики «Українська призма». Паралельно було сформовано одну з найглибших в Україні експертиз щодо країн Північної Європи та моделей оборонної інтеграції між Україною й північними партнерами, чим послуговуються і державний, і громадський сектори.

Переосмислення цивільно-військової взаємодії та концепту **total defense**

Центр став однією з перших організацій, що концептуалізувала феномен українських громадських організацій, залучених до підтримки фронту та оборонних реформ, а також нові моделі цивільно-військової взаємодії в умовах війни. Результатом стало дослідження **«Стійкість під час війни: аналіз досвіду війни та опірності українського суспільства»**, що є практичним путівником для суспільств інших країн, що можуть зіткнутися з агресивною політикою росії, а також низка аналітичних публікацій із мапуванням громадських акторів у секторі оборони та рекомендаціями щодо покращення міжнародної співпраці між українським громадянським суспільством і міжнародними партнерами.

Напрями співпраці та підтримки

- ◆ Розвиток оборонної екосистеми через освітні програми для фахівців сектору безпеки й оборони та суміжних сфер.
- ◆ Поглиблення експертизи щодо країн NB8 та Північної Європи і підтримка сталих експертних та аналітичних зв'язків через спільні навчальні курси, дослідницькі поїздки та оборонні форуми.
- ◆ Розвиток русистики та аналізу російської загрози, включно з напрацюванням спільних підходів і стратегій стримування росії, а також підтримка Everywhere-War Tracker.
- ◆ Дослідження сучасної війни, гібридних загроз і трансформації оборонних політик та інституцій.
- ◆ Розвиток підходів **total defence** в Україні з урахуванням досвіду України і міжнародних практик.

«Україна перебуває в умовах тотальної війни, що вимагає переходу всього суспільства до модальності **total defence**. У цих умовах ключовим завданням стає поглиблення інтеграції між військовою та цивільною складовими, а також розбудова горизонтальних зв'язків усередині спільноти, яка активно підтримує фронт і процеси оборонних реформ»

Леся Огризко,
Директорка Sahaidachnyi
Security Center

Snake Island Institute

snakeisland.org

Про організацію

ГО «Інститут Острова Зміїний» (SII) — незалежна українська організація, що працює над зміцненням українсько-американського безпекового партнерства. Інститут реалізує свою місію через стратегічну адвокацію та дипломатію, підготовку аналітики, перевіреної на полі бою, випробування оборонних технологій і розвиток інновацій, а також ефективну комунікацію сучасних оборонних рішень. Організація зареєстрована як юридична особа 07 травня 2025 року.

Відправною точкою для її створення у 2024 році стало усвідомлення: співпраця України зі США роками була доволі хаотичною, без стратегії, системних фоловапів, що створювало недовіру на тлі російської пропаганди.

Особистий досвід засновників і розуміння американського контексту показали, що існує вакуум — більшість держав мають інституції та лобістів, Україна ж не мала авторитетної точки входу.

Чому «Зміїний»? Символіка назви надихнула не тільки через героїчну історію острова в 2022 році, а як символ опору, стратегії та ключового безпекового розташування у Чорному морі.

Дослідження 2024 року підтвердило дві ключові гіпотези: потрібна серйозна інституція, яка системно працює зі США, і потрібні ті, кому у Вашингтоні довіряють найбільше — українські військові. Так виникла ідея «Інститут Острова Зміїний» як ефективного мосту між сектором оборони України та США, що представляє інтереси військових і працює з низкою підрозділів ЗСУ.

Що робить SII:

- ◆ Зміцнює стратегічне партнерство між Україною та США у сфері безпеки та оборони, трансформуючи український бойовий досвід у спільні практики та рішення.
- ◆ Адвокація та дипломатія: організовує візити до США, брифінги для Конгресу, кампанії для впливу на політичні рішення.
- ◆ Аналітика, перевірена на полі бою: готує аналітичні звіти та дослідження на основі бойового досвіду українських військових.
- ◆ Оборонні технології та інновації: тестує технології в реальних умовах, сприяє розвитку локальних технологічних рішень.

Про фокус

Адвокація

Створення прямих каналів між ключовими міжнародними стейкхолдерами в сфері оборони, українськими військовими підрозділами й оборонними інституціями країн-партнерів

Аналітика

Аналіз прогалин у спроможностях, нові технології та формуємо уроки для майбутньої військової доктрини, використовуючи актуальні дані з поля бою

Defense-tech

Підготовка щомісячних матеріалів про загрози, технологічні зміни та оперативну ситуацію в секторі оборони України — Defense Tech Monthly

Про поточні напрями діяльності

- ◆ Формування стратегії для США щодо України та росії — команда готує рекомендації, як вибудувати системний підхід.
- ◆ Позиціонування України в Конгресі, Сенаті та Адміністрації США — розробляють конкретні пропозиції «що і як робити», щоб Штати могли приймати рішення, спираючись на чіткі моделі та досвід України.
- ◆ Аналітичні дослідження — як будувати співпрацю, які механізми працюють і що варто змінити.
- ◆ Акселерація технологій — прискорюють розвиток та впровадження defense-tech рішень із України.
- ◆ Фокус на ППО — сильний напрям для адвокації та технічної співпраці.
- ◆ Фандрейзинг — щоб збільшити кількість поїздок військових до США та інших країн-партнерів і посилити їхній голос на ключових майданчиках з питань безпеки.

Успішні кейси

1. Глибокі аналітичні дослідження про здобутки війська

Snake Island Institute готує прикладну аналітику, засновану на бойовому досвіді українських Сил оборони.

Ці дослідження:

- ◆ фіксують тактичні та операційні успіхи війська;
- ◆ аналізують, чому конкретні рішення спрацювали;
- ◆ транслюють бойові уроки для стратегічних партнерів України.
- ◆ Аналітичні матеріали використовуються в адвокації, брифінгах для міжнародних партнерів і як основа для подальших технологічних та доктринальних рішень.

2. Щомісячний дайджест Defense Tech

Defense Tech Monthly — регулярний аналітичний продукт Інституту, який поєднує:

- ◆ огляд ключових загроз поля бою;
- ◆ аналіз технологічних зрушень в українській обороні;
- ◆ моніторинг оперативної активності та адаптації війська.

Дайджест дозволяє партнерам швидко орієнтуватися в динаміці війни, розуміти, які технології масштабуються, а які відпадають, і де саме виникають нові вікна можливостей для співпраці.

3. Шоукейс інновацій, народжених на полі бою

- ◆ це подія високого впливу, де військові виступили не як слухачі, а як презентатори
- ◆ автори та тестувальники технологій, які вони створили й випробували. 25 вересня 2025 року, м. Львів

Ключові результати:

- ◆ 10 військових команд продемонстрували інновації, створені безпосередньо на передовій;
- ◆ представлені рішення охоплювали автоматизацію дронів, інструменти РЕБ, автономні наземні перехоплювачі та інші бойові технології;

- ◆ презентації відбувалися перед журі з військових командирів та експертів оборонної індустрії.
- ◆ У межах конкурсу було надано гранти на суму 22 000 доларів США для прискорення розробки та впровадження найперспективніших рішень — у співпраці з Defense Tech та Третім армійським корпусом. Організатори події: Snake Island Institute спільно з AV3 TECH, Women in Defense Tech та Третім армійським корпусом.

Напрями співпраці та підтримки

- ◆ **Українсько-американська безпекова адвокація** Суть партнерства: просування України як джерела рішень, а не лише отримувача допомоги, адвокатування із залученням ресурсів військових (досвід з поля бою).
- ◆ **Battlefield-driven аналітика та стратегічні рішення** Суть партнерства: перетворення бойового досвіду України на аналітичні продукти, які формують політики, закупівлі та

технологічні пріоритети партнерів.

- ◆ **Оборонні інновації** Суть партнерства: підтримка технологій, які народжуються на фронті, а не в лабораторіях без зворотного зв'язку від військових.
- ◆ **Платформи співпраці Україна–США.** Участь та залучення української сторони до подій: регулярні заходи високого рівня; закриті експертні мережі; спільні програми між арміями, бізнесом і аналітиками.

«Snake Island Institute – це не ще один аналітичний центр, а механізм інтеграції фронту у міжнародні оборонні політики і посилення позиції України як стратегічного гравця у трансатлантичній безпеці»

Марина Гриценко,
виконавча директорка
Snake Island Institute

Про організацію

ГО «СТЕЙТВОТЧ» (StateWatch) — незалежний аналітичний центр, що консолідує державні інституції, громадянське суспільство і міжнародних партнерів, надаючи впливову аналітику для посилення ефективності та підзвітності. Дата реєстрації: 26 лютого 2015 року.

Упродовж розвитку StateWatch перетворився на аналітичний центр, що не лише відслідковує витрати бюджетних коштів, а й впливає на формування політик у сферах оборони та санкційної інфраструктури. Організація брала участь у становленні ключових інституцій — від НАЗК до АРМА — та сприяла впровадженню механізмів прозорості, включно з е-декларуванням і реформуванням системи добору в правоохоронних органах. Серед практичних результатів вирізняються моніторинг оборонних закупівель, оцінка виконання державних антикорупційних програм і висвітлення масштабів конфіскації активів держави-агресора, що забезпечили надходження значних сум до бюджету. Таким чином, StateWatch перетворює аналітику на реальні зміни та сприяє розбудові ефективних та підзвітних інституцій.

Незважаючи на те, що StateWatch був зареєстрований у 2015 році, саме період після 2018 року став переломним у розвитку організації:

- ◆ 2015 — створення організації з фокусом на питання місцевого характеру у місті Біла Церква;
- ◆ 2018 рік — збільшення фокусу до питань національного рівня, ребрендинг і новий напрям діяльності: аналітика оборонних закупівель, державних підприємств та медичного сектору.

Після 2022 року — запуск проєкту про санкції *Trap Aggressor* та OSINT-модулю для аналізу російських активів і механізмів уникнення санкцій, що значно розширило функцію організації у безпековому полі.

У 2024 році відбулася внутрішня модернізація: оновлено управлінську модель, посилено аналітичний блок, розпочато ребрендинг — відхід від «вотчдогу» та становлення як класичного аналітичного центру.

Сьогодні StateWatch — це команда з понад 20 аналітиків, що поєднує дослідження, розслідування, OSINT і адвокацію для зміцнення української стійкості та безпеки.

Про фокус

Санкції	Державні підприємства
Оборонні закупівлі	

Про поточні напрями діяльності

Моніторинг оборонних закупівель.

- ◆ Щомісячний моніторинг закупівель Державного оператора тилу. StateWatch системно відстежують публічні дані, виявляють найкращі практики, а також ризики, проблемні процедури тощо.
- ◆ Формують рекомендації для державних органів щодо покращення політик в оборонному секторі.

Санкційний напрям

Створили унікальну базу даних постачальників, що працюють через треті країни з росією, обходячи обмеження. Аналізують схеми обходу санкційних режимів, включно з транснаціональними ланцюгами поставок.

Обробляють масиви даних, виявляють закономірності у схемах обходу санкцій та готують рекомендації для санкційних органів України та ЄС з метою посилення санкційного режиму проти росії (великі звіти, карти, відкриті бази).

Ведуть тісну співпрацю з ЄС та США — аналітика для ухвалення санкційних рішень.

Ідентифікують активи росіян причетних до війни у Європі і ведуть інтерактивну мапу на сайті щодо цього.

Взаємодія з партнерами

- ◆ Робота з посольствами, міжнародними представництвами, аналітичними центрами.
- ◆ Обмін даними та висновками для оперативного реагування на виклики.
- ◆ Спільні проєкти та аналітичні продукти з іншими НУО та дослідницькими групами.
- ◆ Співпраця з українськими та іноземними медіа, що підсилює вплив аналітичних матеріалів у суспільному дискурсі.

Успішні кейси

1. Сприяння реформам оборонних закупівель

StateWatch став сталим партнером держави у процесі реформування оборонних закупівель. З 2023 року аналітичний центр є партнером-імплементатором Програми спеціального радника з питань оборони Великої Британії (Special Defence Advisor, SDA).

Що зроблено:

- ◆ проаналізовано тисячі публічних закупівель для забезпечення ЗСУ;
- ◆ проведено порівняльний аналіз інституцій в системі оборонних закупівель;
- ◆ підтримано розробку платформи Партнер МОУ для взаємодії між Міноборони та виробниками (коло постачальників якісного тилового майна для ЗСУ).

Результат і вплив: рекомендації StateWatch призвели до конкретних інституційних змін у Міноборони — усунуено дискримінаційні

вимоги у специфікаціях закупівель, запроваджено розкриття інформації про номенклатуру планових закупівель, реорганізовано департамент із дублюючими функціями, а цифрові рішення за підтримки StateWatch усувають корупційні ризики, пришвидшують процеси та роблять інституції підзвітнішими.

2. Вплив на санкційну політику проти російського ВПК

StateWatch провів системне дослідження виробників російських FPV-дронів та компонентної бази їхнього виробництва.

Що зроблено:

- ◆ Ідентифіковано 56 російських виробників FPV-дронів, продукція яких була зафіксована на полі бою.
- ◆ Встановлено ланцюги постачання, зокрема використання іноземних комплектуючих.
- ◆ Підготовлено аналітичний звіт і передано його українським та міжнародним партнерам.

Результат і вплив:

після публікації дослідження частина виробників була включена до санкційних списків в Україні та країнах ЄС.

3. Унікальна база даних обходу санкцій через треті країни — формування масштабної аналітичної бази постачальників і схем обходу санкцій.

Що зроблено:

- ◆ Створено унікальну базу компаній і посередників, які постачають товари до рф

через треті країни.

- ◆ Виявлено ключові маршрути обходу санкцій (Азія, Близький Схід, окремі юрисдикції ЄС).
- ◆ Зібрано масив даних для подальшої адвокації.

Результат і вплив: дані використовуються для аналітичної підтримки санкційної коаліції, матеріали готуються до представлення на міжнародному рівні, зокрема для високорівневих делегацій ЄС.

4. OSINT-ідентифікація іноземних компонентів у російському озброєнні — аналіз технологічної залежності російського ВПК.

Що зроблено:

- ◆ Створено спеціалізований OSINT-підрозділ.
- ◆ Виявлено іноземні компоненти в російських зразках озброєння (БПЛА, електроніка, навігація).
- ◆ Розроблено інтерактивну карту активів на сайті StateWatch.

Результат і вплив:

аналітика StateWatch використовується для: посилення експортного контролю; аргументації нових санкційних пакетів; інформування партнерів про вразливості санкційних режимів.

Напрями співпраці та підтримки

1. Централізовані оборонні закупівлі

- ◆ Незалежний моніторинг і оцінка ризиків у централізованих оборонних закупівлях.
- ◆ Оцінка доброчесності постачальників та аналіз ринку.

2. Policy advising у сфері безпеки й оборони

- ◆ Консультування з питань політики оборонних закупівель.
- ◆ Підготовка довідок для ухвалення рішень (policy briefs).

3. Дослідження ринку MilTech

- ◆ Аналіз російського та глобального ринку MilTech
- ◆ Дослідження українського ринку БПЛА, FPV та технологій масштабування
- ◆ Оцінка технологічних трендів і вразливостей.

4. Партнерства з медіа чи аналітичним центром по візуальному напрямку

- ◆ візуальні довідки, пейджери, звіти, презентації.

«Супроводжуємо реформу оборонних закупівель та аналізуємо санкційну політику проти агресора, щоб сприяти протидії внутрішнім і зовнішнім загрозам Україні»

Анастасія Химичук,
керівниця StateWatch

